

Posudek školitele diplomové práce
Společenská odpovědnost firem: strategická výhoda a vliv na finanční výkonnost.
Case study z České republiky
(*Michaela Müllerová, FHS UK*)

Společenská odpovědnost firem (CSR) je konceptem dobrovolného přijetí odpovědnosti za dopady svých aktivit na okolí a skupiny, jichž se aktivity firem přímo či nepřímo dotýkají. Společenská odpovědnost by měla být demonstrací a zárukou toho, že firmy provozují své aktivity nejen v rámci zákonných požadavků a morálních standardů společnosti, ale míří za hranice legislativy a základních společenských hodnot. Koncept by měl v ekonomické oblasti zahrnovat v dnešní době – a v české společnosti – tak důležité zásady, jako odmítnutí korupce a transparentnost, nebo v environmentální oblasti šetrnou produkci a ochranu využívaných přírodních zdrojů. Z hlediska tématu je tedy diplomová práce jak aktuální, tak i relevantní pro studijní obor sociální a kulturní ekologie.

Práce je přehledně členěna do šesti hlavních kapitol. Do těch je strukturována část teoretická a praktická. Teoretická část se věnuje jednak historii konceptu společenské odpovědnosti firem a mapuje vývoj konceptu od jeho prvotní myšlenky, která pochází ze Spojených států, po vývoj na půdě Evropské Unie a dále situaci v různých světových organizacích a iniciativách. Na tuto úvodní část navazuje detailní mapování vývoje definice konceptu od 60. let 20. století po současnost (kapitola 2). V této kapitole jsou uvedeny hlavní vývojové a názorové proudy na společenskou odpovědnost a jsou představeny vybrané související teorie, na jejichž principech se společenská odpovědnost zakládá. Na závěr této kapitoly představuje aktuální pohledy na společenskou odpovědnost, rozvíjení konceptu směrem ke společenské výkonnosti či strategické společenské odpovědnosti a další otázky právního zakotvení či dobrovolnosti konceptu. Důležitá je v této rešeršní části kapitola 3, která pojednává o světových výzkumných snahách zabývajících se jednak důsledky zavádění společenské odpovědnosti (či jednoho z jejich pilířů, např. environmentálního) na finanční výkonnost firem anebo zhodnocením kvality společenské odpovědnosti aplikované firmami. Z této kapitoly vyplývá, že v České republice tento typ výzkumu není příliš rozšířen. Kapitola 4 pak otevírá část vlastního výzkumu diplomantky. Byla vybrána metoda pro zhodnocení vlivu společenské odpovědnosti na finanční výkonnost a aplikována na vybrané firmy v České republice. Tato kapitola je rozsáhlá a autorka v ní prezentuje i výsledky z vlastního šetření. Jejich další interpretace a celková diskuse je náplní kapitoly 5. Závěrem (kapitola 6) práce je shrnutí zhodnocení dosažení stanovených cílů pro tuto práci a náměty pro další výzkum.

Pro měření vztahu mezi CSR a finanční výkonností firmy byl zvolen vzorek 14 firem s údaji za roky 2001 a 2008. Firmy byly vybrány na základě kritérií jako např.: firma je mezi CZECH TOP 100 nejvýznamnějšími firmám, firma věnuje finanční prostředky na veřejně prospěšné účely v rámci své společenské odpovědnosti. Přes jednoduchá výběrová kritéria se do vzorku dostaly tak důležité průmyslové firmy jako např. OKD, a.s., Česká rafinérská, a.s., či Škoda auto, i firmy v oblasti služeb jako např. Telefónica O2, Československá obchodní banka, a.s. ad.

DP měla několik cílů: Zaprvé to bylo představit koncept společenské odpovědnosti v historickém vývoji. Druhým cílem bylo uvést zahraniční poznatky a přístupy, které se váží k tzv. strategickému CSR či upozorňují na vliv geografických faktorů na společenskou odpovědnost. To se autorce podařilo – kapitola 2 je dobře zpracovanou rešerší na toto téma. Třetím cílem bylo představení zahraničních výzkumů zabývajících se hodnocením vztahu

mezi společenskou odpovědností a finanční výkonností firmy. Kapitola 3 uvádí rozsáhlý přehled možných přístupů a metodický postupů, kterými se tato problematika již někdy řešila. Nejdůležitější je samozřejmě hlavní úkol práce, ve kterém autorka chtěla zhodnotit dostupnost dat a ověřit aplikovatelnost zvolené metody pro hodnocení vztahu mezi společenskou odpovědností a finanční výkonností v českém prostředí. Kapitola 4 podává podrobný design výzkumu – od výběrů vzorku, testovacích proměnných, statistického zpracování dat ad. Domnívám se, že i tento úkol byl velmi dobře splněn.

Nutno vyzdvihnout, že metodicky solidně odvedená práce přinesla velmi zajímavé výsledky. Bohužel je pro houštinu statistiky musí čtenář složitě hledat s téměř i sám sobě vysvětlovat. Zde je asi nejslabší místo celé práce – umění prezentovat a jasně a srozumitelně vysvětlit dosažená zjištění. Tedy umět jasně odpovědět i neoborníkovi (event. odborníkovi z jiného oboru) na otázku: podávají firmy aplikující společenskou odpovědnost lepší výkony než firmy, které se společenské odpovědnosti nevěnují? Odborník může rozpracovávat hypotézu o síle vazby (a různých nejistotách) mezi společenskou odpovědností a finanční výkonností, “obyčejný čtenář by však asi více ocenil srozumitelnější podání výsledného zjištění. Tedy že pozitivní vliv společenské odpovědnosti na firmu (zde její finanční výkonnost) nebyl prokázán.

Publikace rozsahem, odborností (statistické zpracování dat, jejich grafická prezentace, rozsáhlá použitá literatura) a celkovým provedením plně naplňuje požadavky Univerzity Karlovy na diplomovou práci. Celá práce má velmi dobrou úpravu. Text je napsán srozumitelným slohem, s využitím odborné terminologie (užitečný seznam zkratk) bez gramatických chyb či překlepů (zaznamenal jsem jen několik drobných chyb). Z přehledu excerpované literatury je zřejmé, že se jedná o poměrně novátorskou práci.

Závěr:

Předložená práce „Společenská odpovědnost firem: strategická výhoda a vliv na finanční výkonnost. Case study z České republiky“ diplomantky Michaely Müllarové naprosto dostatečně prokazuje schopnost a připravenost autorky samostatně zpracovat dané výzkumné téma s odpovídajícím originálním přínosem. Na základě vlastní zkušenosti s diplomantkou a konečného prostudování její práce mohu konstatovat, že vytčené cíle byly splněny. Diplomovou práci proto hodnotím kladně a doporučuji ji klasifikovat známkou výborně (bodové ohodnocení ponechám na laskavém posouzení zkušební komise) a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze, 5. června 2011

PaedDr. Tomáš Hák, Ph.D.